

Handboek NVT

Leeswijzer Taalleesland
Nederlands voor het basisonderwijs
op Aruba (klas 3 – klas 6)

Leerjaar 3

Thema 6

Groter, beter, sterker

Colofon

Roelien Hofman (projectleider)
Lidwina Solognier-Lamper
Mirella Wijngaarden
Judith Schnieders
Jeanette Gerritsen-Jacobs
Laura Tonk
Marion Lopez
Wiljan Megens

Met dank aan:

Colegio Conrado Coronel, Colegio San Hose, Frans Teunissen, Aurita Arends,
Magriet Pourier, Merle Sint Jago

Uitgegeven door afdeling Curriculum, Directie Onderwijs Aruba

Opdrachtgever: Proyecto Scol Multilingual (PSML)

Handboek NVT

Thema 6 'Groter, beter, sterker' is onderdeel van het Handboek NVT, een aanpassing van de methode Taalleesland voor het vak Nederlands in het Arubaanse onderwijs klas 3-6.

In het Handboek, leerjaar 3, komen alle leerlijnen van Taalleesland aan bod: woordenschat, luisteren en spreken, leesbegrip, stellen, taalbeschouwing en spelling. Daarnaast wordt er in de lessen tijd ingeruimd voor lezen.

De aanpassing betreft onder andere het aantal lessen in verband met de beschikbare lestijd voor het Nederlands in de Scol Multilingual. Bij deze aanpassing is rekening gehouden met het feit dat de leerlingen in de moedertaalmethode 'Festival di Idioma' de taalvaardigheden zullen leren waarop het onderwijs in het Nederlands aansluit.

Andere aanpassingen zijn er met betrekking tot de context: aanpassing aan de Arubaanse context of een verduidelijking van de context met behulp van beelden.

Ook komen taalverschillen Papiamentu – Nederlands aan bod in de desbetreffende lesuitwerkingen, bijvoorbeeld bij verschil in woord- of zinsbouw.

Veel taalplezier!

De projectgroep.

Inhoud handboek thema 6

Colofon	2
Inhoudsopgave	5
Thema-inleiding	7
Overzicht lesdoelen	8
Lessen	11 - 74
Bijlagen	
- Werkboek 6	
- Toetsbladen 6	
- Controletoets	
- Alfabetische woordenlijst	
- Woordenlijst betekenissen	
- Spellinghulp	

Thema-inleiding

Dit thema gaat over allerlei factoren van 'groter, beter en sterker' zijn. Allerlei aspecten komen aan bod. De leerlingen vertellen over iets waarin zij heel goed zijn, misschien wel beter dan een ander. Wie is er eigenlijk thuis de baas? En wie op school? Is er altijd weer 'baas boven baas'? ben je echt zo goed of schep je maar wat op?

In de teksten komen regelmatig voorbeelden van sterke verhalen en opschepperij naar voren. Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan de prestaties van dieren.

Ieder thema bestaat uit 20 lessen. De lessen 1-4, 6-9, 11-14 zijn taal- en leeslessen; de lessen 5, 10 en 15 zijn spellingslessen; les 16/17 is een toetsles; les 18/19 zijn

herhalings-/verdiepingslessen; in les 20 wordt het thema afgesloten.

De leerlingen beheersen aan het eind van thema 6 de volgende taaldoelen:

- Woordenschat
 - het actief en passief kennen van de doelwoorden van thema 6;
 - het herkennen van betekenisrelaties tussen de doelwoorden van thema 6.
- Taalbeschouwing
 - het toepassen van de trappen van vergelijking bij enkele regelmatige bijvoeglijke naamwoorden en bij 'veel' en 'goed'
- Leesbegrip
 - het vormen van de juiste voorstellingen bij een tekst
- Stellen
 - het geven van de juiste beschrijving van een plaat
- Spelling
 - het schrijven van woorden die beginnen met f of v
 - het schrijven van woorden die eindigen op -cht

Didactische tips

Aan het eind van een les staan soms didactische tips. Hierin worden meestal voor leerlingen onbekende woorden aangegeven.

Om deze woorden duidelijk te maken, kunt u te werk gaan volgens de methode die de woordenschatlessen gebruiken.

Een andere tip is om andere woordleerstrategieën te gebruiken:

- langere woorden splitsen in woorden die wel bekend zijn;
- gelijkenis zoeken in woorden in andere talen (Papiamento, Engels, Spaans).
- een vertaling naar het woord in het Papiamento.

Didactische tips kunnen ook tips geven met betrekking tot het bereiken van andere doelen in de lessen.

Overzicht lesdoelen		
Week 1		
Les 1	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>bevelen, het bevel, gehoorzamen</i> .
	Luisteren en Spreken	- De leerlingen praten over het thema 'Groter, beter, sterker'. - De leerlingen oefenen de regel 'een gesprek kort samenvatten'.
Les 2	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>kletsnat, vochtig, klam</i> .
	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen de taal-denkrelaties plaats en tijd. - De leerlingen oefenen het begrijpen van een tekst.
	Lezen	- De leerlingen oefenen het lezen met intonatie.
Les 3	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>glimlachen</i> en <i>schateren</i> .
	Taalbeschouwing	- De leerlingen passen de vergrotende trap toe. - De leerlingen oefenen om vergelijkingen te maken door ordening in een opklimmende reeks van woorden die een verschil in gradatie uitdrukken.
Les 4	Stellen	- De leerlingen oefenen de juiste voorstellingen bij een tekst te vormen. - De leerlingen beantwoorden vragen over een tekst.
	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen een plaat te beschrijven. - De leerlingen oefenen zinnen uit te breiden met tijd- en plaatsbepalingen. - De leerlingen passen de taal-denkrelaties plaats en tijd toe.
	Lezen	- De leerlingen oefenen hun intonatie.
Les 5	Spelling	- De leerlingen oefenen met de Spellinghulp (introdunctie). - De leerlingen oefenen het schrijven van een aantal hoogfrequente woorden.
Week 2		
Les 6	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>opscheppen, de opschepper, trots, bescheiden</i> .
	Luisteren en Spreken	- De leerlingen luisteren naar en reageren op een voorgelezen verhaal.
Les 7	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het vervangen van eigennamen en andere zelfstandige naamwoorden als onderwerp van de zin door persoonlijke voornaamwoorden, met name 'hij', 'zij' en 'het'.
	Lezen	- De leerlingen oefenen op te letten op hun intonatie, articulatie.
Les 8	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de korf, korfbal</i> .
	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen met het geven van een juiste beschrijving van een plaat. - De leerlingen oefenen met het uitbreiden van zinnen met plaats- en tijdsbepalingen.
Les 9	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de rivier, stromen, de oever</i> .
	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het doorzien van zinsconstructies.
	Lezen	- De leerlingen oefenen hun intonatie, tempo en articulatie.

Thema 6

Groter, beter, sterker

Les 10	Spelling	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het schrijven van woorden die beginnen met <i>f</i> of <i>v</i>. - De leerlingen oefenen het schrijven van een aantal hoogfrequente woorden.
Week 3		
Les 11	Taalbeschouwing	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het toepassen van de trappen van vergelijking met een correct gebruik van 'als' en 'dan'. - De leerlingen oefenen het toepassen van de onregelmatig gevormde trappen van vergelijking 'goed-beter-best' en 'veel-meer-meest'.
Les 12	Stellen	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen met het langer maken van zinnen, (vooral) door bepalingen toe te voegen.
Les 13	Leesbegrip	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het doorzien van zinsconstructie. - De leerlingen oefenen het doorzien van opeenvolging van gebeurtenissen.
Les 14	Taalbeschouwing	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen uit een reeks woorden die tot verschillende woordsoorten behoren bruikbare bijvoeglijke naamwoorden kiezen. - De leerlingen oefenen een keus te maken uit de stellende of vergrotende trap van gegeven bijvoeglijke naamwoorden en ook uit 'als' en 'dan'.
	Lezen	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het 'zelfstandig' lezen.
Les 15	Spelling	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het schrijven van woorden die eindigen op de lettergreep <i>-cht</i>. - De leerlingen oefenen het schrijven van woorden die beginnen met <i>f</i> of <i>v</i>. - De leerlingen oefenen het schrijven van een aantal hoogfrequente woorden.
Week 4		
Les 16/17	Diagnostische toets	
	Spelling	<ul style="list-style-type: none"> - het schrijven van woorden die beginnen met <i>f</i> of <i>v</i> - het schrijven van woorden die eindigen op <i>-cht</i>
	Stellen	<ul style="list-style-type: none"> - het geven van de juiste beschrijving van een plaat
	Leesbegrip	<ul style="list-style-type: none"> - het vormen van de juiste voorstellingen bij een tekst
	Taalbeschouwing	<ul style="list-style-type: none"> - het toepassen van de trappen van vergelijking bij enkele regelmatige bijvoeglijke naamwoorden en bij 'veel' en 'goed'
	Woordenschat	<ul style="list-style-type: none"> - de woorden van de Woordclusters zowel passief en actief beheersen - de betekenisrelaties tussen de woorden van de Woordclusters beheersen
Les 18/19	Herhaling/verdieping	
	Spelling	<ul style="list-style-type: none"> - getoetste doelen
	Leesbegrip	<ul style="list-style-type: none"> - getoetste doelen
	Taalbeschouwing	<ul style="list-style-type: none"> - getoetste doelen
	Verdieping	<ul style="list-style-type: none"> - een aantal doelen dat bij de lessen Taalbeschouwing aan de orde is gekomen
Les 20	Thema-afsluiting	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen herhalen de vergrotende/overtreffende trap, een aantal doelwoorden door middel van een quiz.

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **bevelen, het bevel, gehoorzamen**.
- De leerlingen praten over het thema 'Groter, beter, sterker'.
- De leerlingen oefenen de regel 'een gesprek kort samenvatten'.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 1

Individueel

- Werkboek 6, bladzijde 1 en 2

Betekenis van de doelwoorden

bevelen: Iemand die beveelt, zegt tegen anderen wat ze moeten doen. Ze moeten gehoorzamen, of ze willen of niet.

het bevel: Een bevel is een opdracht die je moet uitvoeren. Je mag niet zeggen dat je er geen zin in hebt.

gehoorzamen: Als je gehoorzaamt, doe je wat iemand je opdraagt.

Start**5**

U zegt tegen een leerling:

“Doe het raam open/dicht.”

U zegt tegen een andere leerling:

“Veeg het bord schoon.”

U laat beide leerlingen deze opdrachten uitvoeren.

“Vandaag beginnen we ook met een nieuw thema. Ik heb hier twee verhalen over. Daar gaan jullie naar luisteren en daarna gaan we over het thema praten. Ik ga jullie vandaag de laatste gespreksregel vertellen. Eigenlijk is het een luisterregel.”

Kern – Instructie 1**15**

U zegt:

“Ik gaf net een opdracht het raam open/dicht te doen en een opdracht het bord schoon te vegen. Ik zei dat heel kort en heel krachtig. De beide leerlingen moesten die opdracht ook doen. Ik gaf een **bevel**. Een **bevel** is een opdracht die je moet uitvoeren.

Je mag niet zeggen dat je geen zin hebt of het niet wilt doen. Je moet **gehoorzamen**. Iemand die de baas is geeft vaak een **bevel**. Hij **beveelt** vaak wat iemand moet doen. Als je iemand iets beveelt dan ben je de baas. Daarnet gaf ik een **bevel** het raam open/dicht te doen en het bord schoon te vegen. De juf of de meester is de baas in de klas. Maar..... gelukkig hoef ik niet vaak iets te **bevelen**. Als ik jullie iets vriendelijk vraag, dan doen jullie het ook wel. Maar soms, als ik streng moet zijn, dan moet ik wel iets **bevelen**. Ik zeg dan wat jullie moeten doen of juist niet moeten doen. Jullie moeten dan **gehoorzamen**, ook al wil je dat eigenlijk niet.

Je weet dat voetballers heel vaak moeten trainen, oefenen. De trainer is de baas van het voetbalteam. De trainer geeft de voetballers ook vaak een **bevel**. De voetballers moeten ook echt doen wat hij zegt. Ze moeten **gehoorzamen**, ook al hebben ze misschien geen zin.”

U laat Woordweb 1 zien. Vraag de leerlingen of zij nog een voorbeeld weten van een baas die **beveelt** en wanneer je moet luisteren. (De commandant en de soldaten, het baasje en de hond) U schrijft deze voorbeelden op geeltjes en plakt ze bij het Woordweb.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

20

U maakt samen met de leerlingen opdracht 1 op bladzijde 2 van het Werkboek. U leest het volgende verhaal voor terwijl de leerlingen meelesen.

U zegt:

“De titel van dit verhaal is ‘Baas boven baas’.

Baas boven baas

Hoe hard kun jij lopen? Kunnen grote mensen harder lopen dan jij? Dat duurt vast niet lang meer. Dan loop jij harder.

Kunnen mensen echt hard lopen? Dat lijkt wel zo. Neem nou eens een schildpad. Die kan jou niet bijhouden.

Maar veel dieren zijn erg snel, sneller dan mensen. Een paard bijvoorbeeld loopt bijna twee keer zo hard. Vissen zijn ook erg vlug. Een zwaardvis kan heel hard zwemmen, wel 90 kilometer per uur. Veel vogels gaan sneller. Een valk vliegt het snelst. Sneller dan een auto. Had je dat gedacht?

“In het verhaal kon je horen dat mensen snel kunnen lopen. Maar je hoorde ook dat een paard twee keer zo snel kan lopen en een valk nog veel sneller is, sneller dan mensen en paarden. Samengevat gaat het verhaal ‘Baas boven baas’ over snel, sneller en snelst.”

U schrijft op het bord:

snel – sneller – snelst

U zegt:

“Jij kunt snel lopen; een paard kan sneller lopen; en een valk is het snelst.”

U zegt:

“Het verhaal heet Baas boven baas.”

U schrijft de titel op het bord en zegt:

“Ik moet door dit verhaal denken aan iets wat ik vroeger heb meegemaakt op school. Luister maar.”

Vroeger zat er een jongen in mijn klas die heel hard kon lopen. Hij liep het hardst van de hele school. Daar was hij reuze trots op. En hij wilde met iedereen altijd wedstrijdjes doen om te laten zien hoe hard hij kon lopen. Maar toen kwam er een nieuwe jongen op school. En wat dacht je....? Die kon harder lopen! De twee jongens deden een wedstrijd op het sportveld. De nieuwe jongen was veel sneller. En die jongen, die eerst het snelst was, wilde nu geen wedstrijdjes meer doen. Hij was nu niet meer de snelste jongen van de school. De nieuwe jongen was nu het snelst, hij kon nu het hardste lopen van iedereen op school. Dat noemen we baas over baas.

U vraagt aan de leerlingen:

“Wat zijn de belangrijkste dingen uit het verhaal? (Er was vroeger een jongen bij mij op school die heel hard kon lopen. Hij wilde altijd wedstrijdjes doen en won ook altijd. Toen kwam er een nieuwe jongen op school die veel sneller was. Toen wilde de jongen geen wedstrijdjes meer doen. Hij was niet meer de snelste.”)

U zegt:

“Wat jullie hier hebben gedaan is een samenvatting maken. Dus een samenvatting is een kort verhaal met alleen de belangrijke punten erin verwerkt.”

U laat de leerlingen deze punten noemen. Vervolgens zegt u dat de leerlingen goed moeten luisteren naar uw samenvatting.

U vraagt daarna aan de leerlingen of uw samenvatting klopt.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U zegt:

“Zo zijn we vandaag begonnen met het thema ‘Groter, beter, sterker’. Jullie mogen spullen meenemen die laten zien dat je ergens goed in bent, bijvoorbeeld: een diploma, een beker of foto’s. Je mag van alles bedenken. Misschien kennen jullie ook boeken die hierover gaan. Ook die mag je meenemen. Dan leggen we die in de klas.”

Antwoorden

Werboek 6, bladzijde 2

1

gehoorzaam

lief

luisteren

Zo hoort het.

beloning

tevreden

ongehoorzaam

stout

niet luisteren

Zo hoort het niet.

straf

boos

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **kletsnat, vochtig, klam**.
- De leerlingen oefenen de taal-denkrelaties plaats en tijd .
- De leerlingen oefenen het begrijpen van een tekst.
- De leerlingen oefenen het lezen met intonatie.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 2

Individueel

- Werkboek 6, bladzijde 3 t/m 7

Voorbereiding

- op het bord een kolom met waar en wanneer opschrijven
- een (werk)doek, een (afwas)bak met water

Betekenis van de doelwoorden

kletsnat: Kletsnat betekent: zo nat dat de druppels eraf vallen, kleddernat, drijfmat.

vochtig: Vochtig is: een beetje nat.

klam: Klam is: vochtig en een beetje nat.

Start**5**

Zonder verdere toelichting zet u de bak met water neer. U stopt de doek in het water, en haalt hem er zo (kletsnat) weer uit en houdt hem druipend boven de bak.

Kern – Instructie 1**15**

U zegt:

“Kijk , deze doek stop ik in het water. Hij druipt helemaal. Deze doek is **kletsnat**. **Kletsnat** is heel erg nat. Je zegt ook wel eens kleddernat of drijfmat.”

Zonder verdere toelichting wringt u vervolgens de doek heel goed uit, zodat er geen druppel meer uit komt.

U zegt:

“Nu is deze doek niet meer kletsnat. De doek is nog wel een beetje nat, deze doek is **vochtig**. Met een **vochtige** doek kan ik het bord heel goed schoonmaken. Het wordt mooi schoon en de doek druipt niet. Zo wordt niet alles nat, de rand niet, de krijtjes niet. Alleen het bord wordt wat nat.”

U doet dit voor.

U vervolgt:

“Als je koorts hebt, dan krijg je wat zweet op je voorhoofd. Je voorhoofd is anders altijd droog. Maar dan wordt het een klein beetje nat, het wordt **vochtig**. Ook plakt het vaak een beetje. Dat heet **klam**. Dus, als je ziek bent en je hebt koorts, dan krijg je vaak een **klam** voorhoofd van het zweet. Je kunt ook **klamme** handen hebben. Wie van jullie heeft droge handen en wie heeft **klamme** handen?”

U laat Woordweb 2 zien.

U vraagt:

“Wie is er niet zo lang geleden nog natgerend? Was je toen **kletsnat**? Waren al je kleren toen kletsnat? Of waren je kleren gewoon een beetje **vochtig**? Kunnen kleren ook wel eens **klam** zijn?”

(Ja, bijvoorbeeld als kleren ‘s avonds of ‘s nachts buiten liggen of hangen. Dan worden ze koud en een klein beetje vochtig.)

U licht opdracht 1 op bladzijde 4 van het Werkboek kort toe.

De leerlingen maken de opdracht zelfstandig.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2	20
----------------------------	-----------

U vraagt:

“Wanneer krijg je **klamme** handen?”

U schrijft op het bord:

waar en wanneer

U leest het verhaal op bladzijde 56 van het Taalleesboek ‘Jan krijgt zijn zin’ voor.

U vraagt met nadruk:

“Waar waren Josse en Jan?” (op het schoolplein)

“Wanneer waren Josse en Jan daar?” (aan het einde van de middag, tegen zes uur)

U maakt met de leerlingen opdracht 2.1 en 2.2 op bladzijde 5 van het Werkboek.

U leest samen met de leerlingen de tekst op bladzijde 57/58 'Mijn vader' in het Taalleesboek.

De leerlingen maken opdracht 3 en 4 op bladzijde 6 van het Werkboek.
U bespreekt de antwoorden van bladzijde 2 tot en met 4 met de leerlingen.

U laat bladzijde 7 van het Werkboek openmaken.

U vraagt de leerlingen goed op te letten **waar** het allemaal gebeurt en **wanneer** het gebeurt.

U leest de Fragmenten 1, 2 en 3 voor.

Vervolgens geeft u individuele leesbeurten. De fragmenten worden dan één voor één gelezen. Na elke fragment stelt u vragen.

U vraagt:

Fragment 1

- "Waar zitten Jenny en Nico op de vuilnismannen te wachten?" (buiten, op het fietsenrek voor de deur)
- Waar heeft Katrien zich gesneden?" (in haar vinger)

Fragment 2

- "Wanneer had Jenny een pleister op haar knie?" (een paar dagen geleden)

Fragment 3

- "Wanneer is Nico op zijn hoofd gevallen?" (toen hij klein was)
- "Waar heeft Nico een litteken?" (op zijn voorhoofd)

Afsluiting	5
-------------------	----------

U laat enkele leerlingen een zin maken met waar en wanneer.

De rest van de klas luistert en daarna kunnen leerlingen opnoemen waar/wanneer iets gebeurd is.

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 3 t/m 6

1

1 klam 2 kletsnat (vochtig kan ook) 3 vochtig 4 vochtig 5 kletsnat
6 kletsnat 7 klam

2.1

1 Het gebeurt op het schoolplein.

2 Het gebeurt aan het einde van de middag/vlak voor zes uur.

2.2

c Josse doet wat Jan beveelt.

3*d tegen een boom***4***Tekening c past het best bij het verhaal.***Wie heeft het ergste?****Fragment 1**

Jenny en Nico zitten op het fietsrek voor de deur.
Ze wachten op de vuilnismannen.
Die legen de vuilniscontainers altijd zo handig in de auto.
En een van hen knipoogt altijd naar Jenny en Nico.
Vandaag wil de vuilniswagen maar niet komen.
Dan komt Katrien van de zesde verdieping,
helemaal alleen met de lift naar beneden.
Dat is verboden.
Ze heeft een verband om haar vinger.

Fragment 2

“En?” zegt Katrien.
Ze gaat tussen Jenny en Nico zitten.
Jenny zegt niets.
Ze zou graag willen weten wat er onder dat verband zit.
Maar dat kun je natuurlijk niet vragen.
Gelukkig wil Katrien het zelf vertellen.
“Raad eens wat ik heb gedaan?” zegt ze.
Jenny blijft naar haar voeten turen.
Ze doet alsof ze niets gehoord heeft.
“Wat dan?” vraagt Nico.
“Ik heb me met het broodmes gesneden,” zegt Katrien.
“Het bloedde zo erg dat het bijna gehecht moest worden.”
Nu kijkt Jenny toch op.
Het ergert haar, dat zij ook niet zo een verband heeft.
En zelfs de pleister op haar knie is er al een paar dagen af.
Trouwens, een pleister is niets vergeleken met een verband.

Fragment 3

“Toen ik klein was ben ik een keer op mijn hoofd gevallen en dat hebben ze gehecht”, zegt Nico.
“Daar.” Hij tilt zijn haren op.
Er is nog een litteken op zijn voorhoofd te zien.

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **glimlachen** en **schateren**.
- De leerlingen passen de vergrotende trap toe.
- De leerlingen oefenen om vergelijkingen te maken door ordening in een opklimmende reeks van woorden die een verschil in gradatie uitdrukken.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 1

Individueel

- Werkboek 6, bladzijde 8 t/m 11

Vorbereiding

- U plakt op het bord drie zelfgekozen tekeningen: een is mooi, de ander is mooier en de laatste is het mooist.

Betekenis van de doelwoorden**glimlachen:** Als je glimlacht, lach je een beetje zonder geluid.**schateren:** Schateren is: heel hard lachen.**Start****5**

U zegt:

“Jullie zien drie tekeningen op het bord. Wie van jullie kan mij het verschil tussen de drie tekeningen vertellen?”

U geeft beurten aan de leerlingen om het verschil te zeggen. Een is mooi, de ander is iets mooier maar de laatste is het mooist.

U legt uit dat wij vandaag met dit soort woorden te maken krijgen, dus woorden die aangeven dat iets steeds groter wordt. Als voorbeeld kunt u drie boeken op tafel leggen en u zegt:

“Dit boek is groot, dit boek is groter, maar dit boek is het grootst.”

U vraagt of er leerlingen zijn die ook een voorbeeld kunnen geven.

Kern – Instructie 1**20**

Tijdens de les vraagt u aan een leerling of hij een mop (mag ook in eigen taal) wil vertellen. U heeft dit van tevoren afgesproken met één van de kinderen. U luistert naar de mop en begint te **schateren** van het lachen. U zegt na een tijdje dat u nog nooit zo hard heeft moeten lachen. U zegt dat u de kinderen ook hoorde **schateren** van het lachen. Sommige kinderen zaten niet heel hard

te lachen maar alleen te **glimlachen**. Misschien vonden zij het niet zo'n leuke mop of hebben ze de mop niet begrepen.

Vervolgens bespreekt u de nieuwe woorden aan de hand van het Woordweb. Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan. U geeft eerst zelf een voorbeeld uit uw eigen ervaringen. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden klinken. Richt uw vragen ook en vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen. U wijst een kind aan en vraagt:

- “Wanneer heb je veel pret gehad en moest je veel lachen? Hoe lach je dan? Vertel eens.
- Hoor je je vader en moeder wel eens schaterlachen? Wat vind je daarvan?
- Kunnen jullie allemaal tegelijk **glimlachen**? Wat valt er op? (Dat het heel stil is terwijl toch iedereen lacht.)
- “Lach nu heel hard, dus **schateren**. Wat valt nu op?” (Je hoort meer lawaai.)

De leerlingen maken opdracht 1 op bladzijde 9 van het Werkboek.

U herhaalt de vorige Woordwebben met de leerlingen.

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

U geeft nu een ander voorbeeld van weinig naar meer.

U schrijft op het bord:

warm - warmer – warmst

U schrijft ook op het bord:

mooi - mooier – mooist

U laat de leerlingen voorbeelden opnoemen met voorwerpen in de klas, zoals de kast is hoog - maar die kast is hoger en de kast daar is het hoogst.

U zegt samenvattend:

“Dit zijn allemaal woorden die van weinig naar veel gaan.”

Vervolgens leest u de woorden in elk hokje op en zegt:

“Jullie gaan nu de woorden in de juiste volgorde opschrijven. Jullie moeten goed kijken. De volgorde is van weinig naar meer.”

U licht opdracht 2 en 3 bladzijde 10 en 11 van het Werkboek toe.

De leerlingen maken de opdrachten in groepen van twee.
U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Afsluiting**5**

Laat leerlingen zelf enkele voorbeelden bedenken van weinig naar meer of van klein naar groot.

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 9 t/m 11

1

zak 3

2

1 *dikker* *dikst*
2 *sneller* *snelst*
3 *harder* *hardst*

3

koel *koud* *ijskoud*
vochtig *nat* *kletsnat*
goed *beter* *best*

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen een plaat te beschrijven.
- De leerlingen oefenen zinnen uit te breiden met tijd- en plaatsbepalingen.
- De leerlingen passen de taal-denkrelaties plaats en tijd toe.
- De leerlingen oefenen de juiste voorstellingen bij een tekst te vormen.
- De leerlingen beantwoorden vragen over een tekst.
- De leerlingen oefenen hun intonatie.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 6, bladzijde 12 t/m 15
- leesblaadjes

Vorbereiding

- leesblaadjes (fragmenten 4, 5 en 6)

Extra oefening

- Werkboek 6, bladzijde 14 en 15 oefening 3 en 4

Start**5**

U schrijft een zin op het bord.

Morgen gaan wij met de hele groep in het Wilhelmina Park spelen.

U laat een leerling de zin oplezen.

U vraagt:

“Wanneer gaat de hele groep naar het park?” (morgen)

U legt uit dat bij een vraag met **wanneer** het antwoord altijd een tijdstip is.
(morgen, vandaag, vorige week, vorig jaar)

Daarna vraagt u:

“Waar gaat de groep morgen spelen? (in het Wilhelmina Park)

U legt weer uit dat bij een vraag met **waar** het antwoord altijd een plaats aangeeft. U zegt dan:

“Jullie gaan zinnen bedenken met **waar** en **wanneer** iets gebeurt.”

Kern – Instructie 1**20**

Vervolgens beschrijft u de volgende situatie. De school organiseert een touwtrekwedstrijd. Juf Inge maakt daarvoor een grote poster.

Dit schrijft ze erop:

Grote wedstrijd touwtjes trekken!

U zegt:

“Ik zou het best mee willen doen aan deze wedstrijd, maar dan moet ik toch nog wel wat meer weten. Wat moet ik nog meer weten?”

De leerlingen moeten bedenken dat je tijd en plaats van de wedstrijd moet weten. Om mee te kunnen doen moet je natuurlijk weten **waar** en **wanneer** het is.

U schrijft op het bord:

grote wedstrijd touwtrekken

Daaronder schrijft u onder elkaar:

waar

wanneer

U vraagt aan de leerlingen:

“Waar zou de wedstrijd kunnen zijn? Wanneer zou de wedstrijd kunnen zijn?”

De mogelijkheden die de leerlingen noemen, schrijft u achter de juiste categorie op. Bijvoorbeeld:

waar? op het schoolplein achter de school

wanneer? om tien uur

U zegt:

“Jullie gaan platen bekijken en daar zinnen bij bedenken die vertellen *waar* en *wanneer* iets gebeurt.”

U bekijkt samen met de leerlingen nog eens de tekening van het zwembad in het Taallesboek. Laat enkele leerlingen er iets over vertellen. Daarbij vraagt u steeds met nadruk *waar* het gebeurt. Bijvoorbeeld: de badmeester staat aan de kant, een man springt van de duikplank, een meisje en een jongetje lopen over het bruggetje, enzovoort.

U licht opdracht 1 op bladzijde 12 van het Werkboek toe.

U maakt samen met de leerlingen opdracht 1, u schrijft de zinnen op het bord, daarna schrijven de leerlingen de zinnen over in hun Werkboek op bladzijde 12.

Kern – Instructie 2

15

U zegt:

“Jullie gaan teksten lezen en opdrachten maken. Jullie gaan daarin het *waar-deel* en het *wanneer-deel* opzoeken.”

U leest bladzijde 60 en 61 ‘Ruzie’ van het Taalleesboek eerst voor. Daarna geeft u enkele individuele leesbeurten. De leerlingen letten op hun intonatie.

U vraagt aan de leerlingen wat zij van het verhaal vonden.

Vervolgens leest u de tekst ‘Naar bed’ op bladzijde 61 van het Taalleesboek voor. U schrijft de volgende zinnetjes op het bord.

- 1 Fiona zit in de kamer.**
- 2 Het is half acht.**
- 3 Ze legt een boek in de kast.**
- 4 Ik moest vroeger om half zeven naar bed.**
- 5 Dan stuur ik jou om zes uur naar bed.**
- 6 Later ben ik de baas.**

U pakt een gekleurd krijt en u vraagt nu bij iedere zin:

“Waar gebeurt het?”

De waar-delen in de zin onderstreept u.

Vervolgens behandelt u dezelfde zinnen en vraagt u bij iedere zin:

“Wanneer gebeurt het?”

De wanneer-delen in de zinnen onderstreept u met een andere kleur.

- 1 in de kamer (waar-deel)
- 2 half acht (wanneer-deel)
- 3 in de kast (waar-deel)
- 4 naar bed (waar-deel) vroeger (wanneer-deel)
- 5 naar bed (waar-deel) om zes uur (wanneer-deel)
- 6 later (wanneer-deel)

Afsluitend zegt u:

“Bij sommige zinnen staat alleen een *waar-deel* of alleen een *wanneer-deel*. Er zijn ook zinnen waarin een *waar-deel* en een *wanneer-deel* staat.”

Vervolgens licht u de opdrachten op bladzijde 13 van het Werkboek toe. De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

U bespreekt de antwoorden samen met de leerlingen.

Extra oefening

Werkboek 6, bladzijde 14 en 15 oefening 3 en 4

Afsluiting	5
-------------------	----------

U laat enkele leerlingen een korte zin met een **waar-deel** en een **wanneer-deel** opschrijven op het bord.

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 12 t/m 15

1

eigen zinnen

2.1

Tekening d past het best bij het verhaal.

2.2

1 buiten

3 buiten

2 binnen

4 buiten

2.3

b om half elf

extra oefening Werkboek 6 bladzijde 14 en 15

3

1 gisteren

3 vanmorgen

2 laatst

4 vroeger

4

1 in het park

2 achter in het bos

3 bij zijn oma

4 in haar bootje

Kern – Instructie 2

30

Stap 1

U schrijft de volgende hoogfrequente woorden op het bord:

zich **toch** **moeder** **even** **jullie** **heb** **had**
vraagt **nou** **komen** **kunnen** **maakt** **moeten** **kijken**

U leest de volgende zinnen voor. Het vetgedrukte woord wijst u hierbij op het bord aan.

- 1 De man vergiste **zich**.
- 2 Wat heb je **toch** gedaan?
- 3 **Moeder** haalt Chris van school.
- 4 Ga je **even** met me mee?
- 5 Ik wil **jullie** iets vertellen.
- 6 Ik zal kijken of ik nog een potlood voor je **heb**.
- 7 Ik dacht dat ik er nog eentje **had**.
- 8 Sean **vraagt** of hij mag blijven.
- 9 Waarom doe je dat **nou**?
- 10 Wij **komen** wat later.
- 11 Alle kinderen **kunnen** zwemmen.
- 12 Anne-Marie **maakt** een prachtige tekening.
- 13 We **moeten** goed **kijken**.

Stap 2

U herhaalt bovenstaande oefening, maar nu wijst u de woorden niet meer op het bord aan. Als u een zin hebt gezegd, zeggen de leerlingen het vetgedrukte woord in koor, waarbij ze het met hun vinger in de lucht schrijven. U kunt hierbij de volgorde van de zinnen veranderen.

Stap 3

U maakt de woorden op het bord onzichtbaar. De leerlingen nemen hun Werkboek op bladzijde 16 voor zich. U leest één van de bovenstaande zinnen op (in willekeurige volgorde) en de leerlingen schrijven het hoogfrequente woord op in hun Werkboek bij opdracht 1. Als alle zinnen zijn geweest, toont u de woorden weer op het bord en kijkt u ze gezamenlijk na.

De leerlingen maken zelfstandig de opdrachten 2 tot en met 4 in hun Werkboek.

Afsluiting**5**

U tekent op het bord de volgende stemtrappen:

U onderstreept de woorden *moeder*, *moeten*, *kijken*. U herhaalt kort opnieuw wat een woorddeel is en dat je het ene woorddeel duidelijker uitspreekt dan het andere. Soms staat het duidelijke woorddeel vooraan en soms achteraan. De leerlingen verdelen de drie woorden in woorddelen en u bespreekt samen op welke trap ze passen, (A of B). (alle woorden horen op trap A, *moe-der*, *moe-ten*, *kij-ken*)

U herhaalt:

“Als je in een woorddeel dat op een lage stemtrap staat een /u/ hoort, schrijf je de e.”

Kunnen de leerlingen nog wat van deze woorden bedenken?

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 16 en 17

1

De woorden staan in de les.

2

<i>zich</i>	<i>jullie</i>
<i>even</i>	<i>vraagt</i>
<i>komt</i>	<i>mogen</i>
<i>toch</i>	<i>maakt</i>

3

zich, nou, toch, even
komen, mogen, jullie, moeten

4

1 *Jullie komen toch ook even?*
2 *Moeder vraagt of ze mag kijken.*
3 *Papa en opa moeten zich haasten.*

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **opscheppen, de opschepper, trots, bescheiden**.
- De leerlingen luisteren naar en reageren op een voorgelezen verhaal.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 3

Individueel

- boeken
- Werkboek 6, bladzijde 18 en 19

Voorbereiding

- boekenrek

Betekenis van de doelwoorden

opscheppen:	Als je over iets opschept, ben je er heel trots op. Maar je praat er zo veel over, dat andere mensen het vervelend gaan vinden. (gaba)
de opschepper:	Een opschepper is heel trots op iets en praat daar steeds maar over.
trots:	Iemand is trots op iets als hij graag wil laten zien wat hij heeft, of hoe goed hij iets kan.
bescheiden:	Iemand die bescheiden is, is rustig en scheidt niet over zichzelf op.

Start**5**

U zegt:

“Gisteren moest ik samen met een vriendin in Cas di Cultura voor een groot publiek dansen. En een ding weet ik zeker, ik heb beter gedanst dan mijn vriendin. Ik kan altijd beter dansen.”

Daarna vraagt u:

“Wat heb ik net gedaan?” (Leerlingen mogen het woord in het hun eigen taal zeggen: gaba)

U zegt aan de leerlingen dat ‘gaba’ in het nederlands **opscheppen** is.

U vraagt:

“Vinden jullie het leuk als iemand zoiets doet?”

Kern – Instructie 1	20
---------------------	----

U zegt:

“We hebben het al met elkaar gehad over dingen waar je goed in bent. Het is leuk om ergens goed in te zijn. Maar niet iedereen vindt het even leuk als je daar de hele tijd maar over praat.”

Als je vaak praat over de dingen waar je goed in bent, dan zeggen we dat je aan het **opscheppen** (gaba) bent. Als je over iets **opschept**, ben je heel **trots** op. Maar je praat er zoveel over dat andere mensen het vervelend gaan vinden. Als je vaak **opschept** ben je een **opschepper**. Een **opschepper** is iemand die heel trots is op iets en daar heel veel over praat. Iemand die **opschept**, is trots op dingen die hij goed kan of op spullen die hij heeft. Als iemand trots is op iets wil hij graag laten zien wat hij heeft of hoe goed hij iets kan. Je kunt er bijvoorbeeld trots op zijn dat je heel goed bent in sport. Dan laat je aan iedereen de diploma's zien die je hebt gehaald. Ook laat je bijvoorbeeld aan iedereen de prijzen zien die je gewonnen hebt. Je praat er steeds maar over tegen iedereen die het maar horen wil, hoe goed je bent in sport. Je **schept** daar steeds over op. Mensen beginnen dat vervelend te vinden. Mensen vinden **opscheppers** niet zo aardig en ook niet zo leuk om mee te praten. **Opscheppers** praten alleen maar over zichzelf. Je kunt ook **opscheppen** over dingen die je hebt. Je kunt bijvoorbeeld **opscheppen** over de nieuwe computer die jullie thuis hebben en er van alles mee doen. Daar heb je het dan steeds over. Je **schept** erover **op** dat jullie computer de beste is. Andere dingen waar mensen over **opscheppen** is dat ze heel rijk zijn, dat ze een grote auto hebben, dat ze een groot huis hebben. Je kunt ergens heel goed in zijn en er niet of bijna niet over praten. Dan ben je **bescheiden**. Als je **bescheiden** bent dan ben je rustig en praat je niet zoveel over jezelf. Je praat ook niet zoveel over dingen die je hebt. Je laat niet zien dat je **trots** bent op jezelf of op iets dat je hebt. Als je **bescheiden** bent dan ben je geen **opschepper**. En.....als je een **opschepper** bent dan ben je niet **bescheiden**.”

U laat de leerlingen Woordweb 3 zien.

U vraagt:

“Kennen jullie een **opschepper**? En kennen jullie iemand die heel **bescheiden** is? **Opscheppen** is eigenlijk vervelend, maar wij gaan nu toch even lekker met z’n allen **opscheppen**. Over onszelf, over hoe goed we zijn of over onze mooie spullen.”

U schrijft een aantal dingen die de leerlingen noemen op geeltjes en plakt deze bij het Woordweb.

U licht opdracht 1 op bladzijde 19 kort toe.

De leerlingen maken de opdracht zelfstandig.

U herhaalt met de leerlingen de vorige Woordwebben.

Kern – Instructie2	10
---------------------------	-----------

U zegt:

“Jullie gaan eerst luisteren naar een verhaal . De titel is ‘Opscheppen’. Daarna gaan we met elkaar in het kort de belangrijkste punten van het verhaal noemen.”

Opscheppen

Het is woensdagmiddag.

Marjo en Gerard zitten in de hut.

“Is jouw vader erg rijk?” vraagt Marjo.

“Heel erg verschrikkelijk”, zegt Gerard.

“Hij heeft wel duizend gulden.”

“Mijn vader ook”, zegt Marjo trots.

“Hij is de rijkste vader van de wereld.”

Gerard schudt zijn hoofd.

“Wij hebben ook nog een berg goud en zo.”

Marjo denkt diep na.

“Mijn vader heeft een doos met guldens. Nee, zes dozen.”

“Zo weinig?” vraagt Gerard. “Wij tien, helemaal vol guldens.”

Marjo zucht.

“Mijn tante is rijker. Die heeft een gouden kies.”

Gerard krabt zijn hoofd.

“Mijn oma is drie keer getrouwd.”

Marjo wordt er stil van.

Drie keer trouwen!

Dat is wel erg knap.

Ze denkt en denkt.

Maar ze weet niets meer.

“Kom, we gaan spelen”, zegt Gerard tevreden.

Hierna stelt u de volgende vragen:

- “Wat vinden jullie van het verhaal? Waarom?
- Zou het echt gebeurd kunnen zijn? Waarom wel/niet?
- Marjo denkt en denkt. Ze weet niets meer te bedenken om over op te scheppen. Kunnen jullie nog iets voor haar bedenken?
- Schep jij ook wel eens ergens over op? Waarover dan?
- Wat doe jij als iemand tegen jou **opschept**?”

Vervolgens zegt u:

“Om een goede samenvatting van een verhaal te kunnen geven moet je de belangrijkste dingen van het verhaal goed onthouden. Wij gaan de belangrijkste dingen uit het verhaal nu kort opschrijven.”

U zegt:

“Ik lees het verhaal nog een keer voor. Je moet proberen het zo goed mogelijk te onthouden, want straks gaat een van jullie proberen het verhaal samen te vatten. Dat is: in het kort de belangrijkste dingen noemen van het verhaal.”

Aansluitend leest u het verhaal nog een keer voor.

U vraagt nu aan een leerling een samenvatting van het verhaal te geven.

Andere leerlingen mogen daarbij helpen en eventueel aanvullen.

U inventariseert samen met de leerlingen de belangrijkste punten uit het verhaal en u schrijft wat steekwoorden op het bord.

opscheppen over wie het rijkste is, over geld, over goud, over getrouwd zijn, Marjo, Gerard

Vervolgens vraagt u een andere leerling om nog eens een samenvatting van het verhaal te geven, met gebruikmaking van de steekwoorden .

Tot slot zegt u:

“We hebben gemerkt dat het best moeilijk is om een goede samenvatting te geven van een verhaal. Als je de belangrijkste woorden uit het verhaal opschrijft is het een stuk gemakkelijker om een goede samenvatting te geven.”

Afsluiting**10**

U laat een leerling een voorbeeld uit eigen ervaring geven van opscheppen. U vraagt aan de leerlingen of ze de les moeilijk vonden. Laat ze hun antwoord beargumenteren.

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 19

1

1 zijn zin krijgen

2 aarzelen

3 gehoorzamen

4 bescheiden

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het vervangen van eigennamen en andere zelfstandige naamwoorden als onderwerp van de zin door persoonlijke voornaamwoorden, met name 'hij', 'zij' en 'het'.
- De leerlingen oefenen op te letten op hun intonatie, articulatie.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 6, bladzijde 20 t/m 22
- Taalleesboek 2 bladzijde 63

Voorbereiding

- schema op het bord.

Extra oefening

- Werkboek 6 bladzijde 21 en 22, oefening 4

Start**5**

U schrijft op het bord:

De kinderen lopen naar school.

Zij lopen naar school.

U zegt:

“Er is iets in de zin veranderd. Wie kan mij vertellen wat er veranderd is?” (In plaats van de leerlingen staat zij.)

De opdrachten die jullie straks gaan maken gaan over kleine woordjes die je in de plaats kunt zetten van namen van mensen of dieren of dingen.

Kern – Instructie 1**10**

U leest bladzijde 63 van het Taalleesboek ‘Wie is de baas?’ voor.

Daarna geeft u individuele leesbeurten en er wordt nadruk gelegd op de intonatie en articulatie.

U bespreekt het verhaal met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

25

U schrijft stapsgewijs het volgende schema op het bord:

	één		meer
de haan	hij	de hanen	zij
Mario	hij	de jongens	zij
Marieke	zij	de meisjes	zij
het verhaal	het	de boeken	zij

U zegt:

“Je kunt kleine woordjes in de plaats zetten van personen, dieren of dingen. In zinnen kun je soms een woord veranderen in ‘hij’, ‘zij’ of ‘het’. Luister maar.”

U zegt:

“De haan is vroeg wakker. Ik kan ook zeggen: Hij is vroeg wakker.”

U schrijft op het bord:

de haan - hij

U zegt:

“‘Hij’ gebruik je bij een man of een jongen of een mannetjesdier.”

U zegt:

“Marieke leest een boek. Ik kan ook zeggen: Zij leest een boek.”

U schrijft op het bord:

Marieke - zij

U zegt:

“‘Zij’ gebruik je bij een vrouw of een meisje of een vrouwtjesdier.”

Vervolgens zegt u:

“Het verhaal is spannend. Ik kan ook zeggen: het is spannend.”

U schrijft op het bord:

het verhaal - het

U zegt:

“‘Het’ gebruik je als het om een het-woord gaat, zoals: het verhaal, het huis.”

U vat het voorgaande kort samen.

Kern – Instructie 3

25

Boven de woorden 'hij', 'zij' en 'het' op het bord schrijft u:

één

U maakt een tweede kolom en u schrijft daarboven:

meer

U zegt:

“Ik ga nu zinnen maken met ‘meer’. En dan gaan we ook personen, dingen of dieren vervangen door kleine woordjes. Laten we eens kijken hoe het gaat.”

U zegt:

“De jongens spelen in het bos. Zij spelen in het bos.”

U schrijft op het bord in de kolom onder ‘meer’:

de jongens - zij

U zegt:

“De jongens zijn meer en kan ik vervangen door ‘zij’.

Vervolgens zegt u:

“De meisjes spelen op straat. Ik kan ook zeggen: Zij spelen op straat.”

U schrijft op het bord:

de meisjes - zij

U zegt:

“De meisjes zijn meer en kan ik ook vervangen door ‘zij’.

Tot slot zegt u:

“De boeken staan in de kast. Ik kan ook zeggen: Zij staan in de kast.”

U schrijft op het bord:

de boeken - zij

U zegt:

“De boeken zijn meer en in plaats van de boeken kan ik ook zeggen: zij.”

Aansluitend vat u het voorgaande ook samen.

Ten slotte licht u opdracht 1.1 tot en met 3 op bladzijde 20 en 21 in het Werkboek kort toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Extra oefening

Werkboek 6 bladzijde 21 en 22, oefening 4

Afsluiting	5
-------------------	----------

U kijkt samen met de leerlingen de opdrachten in het Werkboek na.

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 20 t/m 22

1.1

1 jongen 2 hij

1.2

1 hij 2 zij

2

bijvoorbeeld:

1 de meester 2 mijn oma

3

1 zij

2 zij

3 zij

4 het

5 zij

6 het

7 het

8 hij

extra oefening Werkboek 6 bladzijde 21 en 22

4

eigen vondsten, passend bij het aangegeven persoonlijk voornaamwoord

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de korf, korfbal, gave** en **naaien**.
- De leerlingen oefenen met het geven van een juiste beschrijving van een plaat.
- De leerlingen oefenen met het uitbreiden van zinnen met plaats- en tijdsbepalingen.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 2

Individueel

- Werkboek 6, bladzijde 23 t/m 29

Vorbereiding

- bal

Extra oefening

- Werkboek 6 bladzijde 29, oefening 5

Betekenis van de doelwoorden

- de korf:** Een korf is een rieten mand. Bij korfballen is de korf een rieten mand die aan een paal is vastgemaakt.
- het korfbal:** Korfbal is een sport waarbij je moet proberen een bal door een korf te gooien.
- de gave:** Een gave is een talent. Als je de gave hebt om piano te spelen of een fantasieverhaal te vertellen, kun je dat zonder veel moeite doen.
- naaien:** Kleren naaien is kleren maken van stof, met naald en draad of met de naaimachine.

Start**5**

U begint een les met een spelletje. Iedereen kan proberen een prop papier in de prullenbak te gooien. Na een tijdje stopt u het spelletje. U laat zien dat u de prullenbak ook op kunt hangen aan een paal. Vervolgens legt u uit dat er een sport is waarbij de bal door een **korf** geworpen moet worden.

Kern – Instructie 1**15**

De **korf** hangt aan een paal en heeft geen bodem. Het is een typisch Nederlandse sport en heet **korfbal**. Vervolgens bespreekt u de nieuwe woorden aan de hand van Wordweb 2.

Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan. U geeft eerst zelf een voorbeeld uit uw eigen ervaringen. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden klinken. Richt uw vragen ook en vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen.

U kunt de volgende vragen stellen:

- Vroeger zat ik bij de korfbalvereniging Blauw-Wit. In mijn team zaten jongens en meisjes. Ken je de andere sporten waarbij de gemengde teams voorkomen?
- Heb je wel eens een korfbalwedstrijd gezien?
- Welke sport lijkt op **korfbal**? Wat is het verschil?

U vervolgt:

“Er zijn korfbalspelers die echt een talent hebben voor **korfbal** en ze kunnen heel goed spelen. Wie van jullie heeft ook een talent? Wie kan ook een sport goed spelen? Of wie kan heel goed tekenen?”

U wacht even op de reactie van de leerlingen.

Daarna zegt u:

“Als je een sport heel goed kan spelen of als je heel goed kan tekenen, dan heb je een **gave**. Je hebt dit talent van nature. Het is je gegeven. Het is een **gave**. Je bent ermee geboren of je kan het ook geleerd hebben.”

U vervolgt:

Een naaister bijvoorbeeld heeft ook een **gave** en sommige naaisters kunnen heel goed **naaien**. Ze kunnen heel goed kleren maken. Met naald en draad of met een naaimachine.

U bespreekt de nieuwe woorden aan de hand van Woordweb 4 en 6.

U licht opdracht 1 en 2 op bladzijde 24 en 25 in het Werkboek kort toe.

U herhaalt de vorige Woordwebben met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

20

U zegt:

“Jullie gaan twee tekeningen bekijken in je Taalleesboek op bladzijde 64. Over die tekeningen ga je zinnen bedenken. Je gaat heel precies beschrijven wat je ziet op de tekeningen.”

U licht de tekeningen in het Taalleesboek en de opdrachten in het Werkboek kort toe. U zegt dat er weer zinnen bedacht moeten worden waarin staat ‘waar’ iets gebeurt of ‘wanneer’ iets gebeurt. Bij opdracht 5 moet het zelfs allebei. Laat bij elke opdracht één van de leerlingen een voorbeeld geven.

U maakt samen met de leerlingen opdracht 1 op bladzijde 24 van het Werkboek. U schrijft de gemaakte zinnen op het bord en daarna mogen de leerlingen de zinnen in hun Werkboek overschrijven.

U schrijft de volgende zin op het bord.

Het meisje speelt korfbal op zondag.

Vervolgens vraagt u:

“Hoe kunnen we het nauwkeuriger zeggen?” (door iets meer te vertellen over het meisje)

U schrijft op het bord:

Het meisje met het losse donkere haar speelt korfbal op zondag.

Dan zegt u:

“We kunnen het nog nauwkeuriger zeggen door nog iets meer te vertellen over het meisje.”

U maakt de zin op het bord langer:

Het meisje met het losse donkere haar met blauwe ogen speelt korfbal op zondag.

U zegt:

“We gaan de zin nauwkeuriger maken.”

U maakt de zin op het bord nog langer:

Het meisje met het losse donkere haar met blauwe ogen speelt korfbal op zondag in Centro di bario Dakota.

Tot slot zegt u:

“Deze zin kan ik verdelen in stukjes.
Wie? het meisje met los donkere haar met blauwe ogen
Wat? speelt korfbal
Waar? in Centro di bario Dakota”

U maakt nog een voorbeeldzin. U schrijft op het bord:

De jongen staat.

U vraagt:

“Weten jullie welke jongen ik bedoel? Nee, ik ga de zin nauwkeuriger maken.”

U vult de zin op het bord aan:

De jongen met de kuif staat.

U zegt:

“Ik ga nog meer over de jongen vertellen.”

U vult de zin op het bord aan met:

De jongen met de kuif staat met gebogen knieën.

U zegt:

“Nu ga ik de zin aanvullen met waar de jongen staat.”

U vult de zin op het bord aan met:

De jongen met de kuif staat met gebogen knieën te wachten bij het verspringen.

U zegt:

“Deze zin kan ik ook verdelen in stukjes.

Wie? de jongen met de kuif en met gebogen knieën

Wat? staat te wachten

Waar? bij het verspringen

Jullie gaan ook zulke zinnen maken. Jullie maken zelfs langere zinnen. Je maakt een zin met: **wie, wat, waar** en **wanneer.**”

U licht opdracht 3 en 4 op bladzijde 26 en 27 in het Werkboek toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Extra oefening

Werkboek 6 bladzijde 29, oefening 5

Afsluiting**5**

Tot slot laat u de leerlingen in viertallen zinnen maken. Elke leerling verdeelt een blaadje in vier kolommen. Bovenaan de kolommen komen de woorden 'wie', 'wat', 'wanneer' en 'waar'. Iedere leerling schrijft op het blaadje een persoon of een dier onder 'wie', daarna geven de leerlingen het blaadje door; dan schrijft iedereen wat die persoon doet onder het woord 'wat'. Vervolgens schrijft iedereen - nadat het blaadje weer doorgegeven is - een tijdsbepaling onder het woordje 'wanneer'. Daarna wordt het blaadje nog een keer doorgeschoven en schrijven de leerlingen nog een plaatsbepaling onder het woord 'waar'.

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 24 t/m 29

1

tennistalent
skitalent
korfbaltalent

2

Kadisha: is trots.
Yusuf: scheidt op.
Carla: is bescheiden.

3

eigen zinnen

4

1 op het pad
2 op de mat
3 in de korf
4 in het zand

extra oefening Werkboek 6 bladzijde 29

5

eigen zinnen

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de rivier, stromen, de oever**.
- De leerlingen oefenen het doorzien van zinsconstructies.
- De leerlingen oefenen hun intonatie, tempo en articulatie.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 5
- Plaatje van rivier en oever.

Individueel

- Werkboek 6, bladzijde 30 t/m 34
- Taalleesboek

Vorbereiding

- schema op het bord met **wie, wat waar** en **wanneer**.

Extra oefening

- Werkboek 6 bladzijde 34, oefening 4.1 en 4.2

Betekenis van de doelwoorden

de rivier: Een rivier is een waterstroom. De meeste rivieren beginnen in de bergen en komen uit in de zee, of in een rivier.

stromen: Een vloeistof die stroomt, beweegt met kracht één richting uit. Water stroomt bijvoorbeeld uit de kraan, in de rivier en in de rooien.

de oever: Een oever is een rand van een rivier of een meer of een rooi.

Start**5**

U hangt het plaatje van **de rivier** op het bord en u laat een leerling uitleggen wat hij ziet.

U legt ook uit wat een **oever** is.

Daarna vertelt u een kort verhaal.

Kern – Instructie 1**15**

U vertelt:

Ik zat een tijdje geleden op een middag aan de kant van het water. Toen kwam er ineens een fles voorbij drijven, met een briefje erin. Ik probeerde de fles naar de zijkant te halen, maar dat lukte niet, omdat hij zo snel ging. Ik denk dat iemand op een heel andere plek de fles in het water heeft gegooid, maar dat weet ik nu nog steeds niet.

U zegt:

“Aan de hand van dit verhaal gaan we enkele nieuwe woorden leren van Woordweb 5.

Kijk, hier zie je een **rivier**. Een **rivier** is een waterstroom. De meeste rivieren beginnen in de bergen en komen uit in de zee. Als water **stroomt**, beweegt het water. Het water gaat met kracht één kant op.”

U draait de kraan flink open in de klas en u zegt:

“Kijk, het water **stroomt** uit de kraan, het water komt met kracht naar beneden. Het water van de rivieren **stroomt** ook. De rivier **stroomt** door het land. De kanten, randen van **de rivier** noemen we **oever**. Een **oever** is een rand van een **rivier**. Ook een rooi heeft een **oever**. Bij de **oever** begint het land. Aan de **oever** kunnen stenen liggen, er kunnen planten groeien of er is een strandje. Het is moeilijk om van de ene **oever** van de **rivier** naar de andere over te komen, want een **rivier** is meestal heel breed en diep.”

U laat Woordweb 5 zien.

U vraagt:

“Heeft iemand in het echt wel eens een **rivier** gezien?”

“Hoe kunnen mensen van de ene kant naar de andere kant van **de rivier** gaan?” (over een brug, met een boot, op een pont)

Hebben wij op Aruba rivieren?

“Wat hebben we wel?” (rooien)

U licht de opdrachten op bladzijde 31 van het Werkboek kort toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Samen bespreekt u de antwoorden met de leerlingen.

U herhaalt de vorige Woordwebben met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

15

U zegt:

“Ik ga een verhaal voorlezen. Het is een verhaal uit Indonesië.

Het gaat over een dwerghert, een kantjil. Dit dier komt in veel

Indonesische verhalen voor. Een kantjil is klein, hij moet daarom

slim zijn om te overleven. De titel van het verhaal is ‘Kantjil en de

krokodil'. Neem allemaal bladzijde 65 van het Taalleesboek voor je en lees met me mee."

Na het voorlezen geeft u enkele leesbeurten en u bespreekt het verhaal met de leerlingen.

U schrijft de volgende zin op het bord:

Kantjil en de krokodil hadden gisteren een beetje ruzie bij de rivier.

U schrijft het volgende schema op het bord:

wie
wat
waar
wanneer
hoe

Daarna stelt u de volgende vragen. De antwoorden schrijft u in het schema.

- "Over wie gaat het verhaal?" (Kantjil en de krokodil)
- "Wat gebeurde er?" (Ze hadden ruzie.)
- "Waar gebeurde het?" (bij **de rivier**)
- "Wanneer gebeurde het?" (gisteren)
- "Hoe maakte ze ruzie?" (een beetje)

U laat de leerlingen het schema op het bord in hun schrift overnemen en dit invullen.

U licht opdracht 2.1 t/m 3.3 op bladzijde 32 en 33 van het Werkboek toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

U bespreekt de antwoorden samen met de leerlingen.

Extra oefening

Werkboek 6 bladzijde 34, oefening 4.1 en 4.2

Afsluiting	5
-------------------	----------

U laat de leerlingen een zin maken met de woorden 'wie', 'wat', 'waar' en 'wanneer'.

AntwoordenWerkboek 6, bladzijde 31 t/m 34**1***klam - nat - schateren**glimlachen - lachen - schateren**bescheiden - trots - opscheppen***2.1***b over Kantjil en een krokodil***2.2***b Hij wilde de rivier oversteken.***2.3***Kantjil is het slimst, omdat hij over de krokodillen naar de overkant loopt.***2.4***a op een morgen***3.1***Het gaat over Kantjil en de krokodil.***3.2***a laatst***3.3***bij de rivier*extra oefening Werkboek 6 bladzijde 34**4.1***in het dorp en door het bos***4.2***c met gemak*

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden die beginnen met *f* of *v*.
- De leerlingen oefenen het schrijven van een aantal hoogfrequente woorden.

Materiaal

Klassikaal

- Woorden op het bord

Individueel

- Werkboek 6, bladzijde 35 en 36
- Spellinghulp

Opmerking:

Spellingsdoel 1 is nieuw. De *f*- en *v*-woorden die in klas 3 behandeld worden staan ook in de Spellinghulp. U wijst de leerlingen erop dat ze deze lijsten mogen gebruiken als ze er niet zeker van zijn hoe het woord geschreven moet worden.

Start**5**

U zegt:

“Kijk eens op bladzijde 1 van je Spellinghulp. Je leest daar woorden die met een *f* beginnen. En je leest woorden die met een *v* beginnen. Lees die woorden maar eens stil voor jezelf.”

“Als je nu een woord moet schrijven dat met een *v* of *f* begint, en je weet niet meer met welke van de twee, dan kun je hier zien hoe het moet. Misschien staat het woordje dat je wilt schrijven er wel bij.”

Kern – Instructie**30****Stap 1**

U schrijft een éénlettergrepig woord dat met een *f* of *v* begint op het bord. De leerlingen bekijken dit woord goed, waarbij u steeds op de eerste letter (*f* of *v*) wijst en het verschil tussen *f* en *v* duidelijk laat horen. Als u het woord hebt bedekt, schrijven de leerlingen het twee keer op in hun Werkboek bij opdracht 1 op bladzijde 33. Daarna laat u het weer zien en kijken de leerlingen hun werk na.

U gebruikt voor deze oefening de volgende woorden: *feest, vlieg, vuist, vos, vlag, fiets, vlam, fles, vork, fris, vlees, friet, vloer, vroeger, fruit, vaart, vast*.

Stap 2

U zegt steeds een zin. In elke zin is een *f*- of/en een *v*-woord opgenomen. Als u de zin hebt gezegd, schrijven de leerlingen het *f*-woord of/en het *v*-woord op in hun Werkboek bij opdracht 2 op bladzijde 35 en 36. U gebruikt de volgende zinnen:

- 1 Johan eet zijn **friet** met een **vork**.
- 2 De **vloer** is heel glad.
- 3 De band van de **fiets** is lek.
- 4 Morgen is er een groot **feest** in de stad.
- 5 Er zitten **vliegen** op het **fruit**.
- 6 Julie houdt het **flesje** stevig in haar **vuist**.
- 7 Roy hield de schaal goed **vast**.
- 8 Wat is het **fris** buiten.
- 9 Oma weet veel over **vroeger**.

Stap 3

U schrijft de *f*- en *v*-woorden van Stap 2 op het bord. De leerlingen kijken of ze de woorden goed hebben geschreven.

De leerlingen maken zelfstandig of in tweetallen de opdrachten 3 en 4 in hun Werkboek op bladzijde 36.

Afsluiting**10**

U schrijft op het bord:

f**v**

U beeldt woorden uit met *f* of *v*. De leerling die het woord als eerste raadt mag het woord in de juiste rij op het bord schrijven. U kunt de volgende woorden gebruiken:

fietsen, vork, verhaal, fles, vliegen, vuist, film

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 35 en 36

1 en 2

Woorden staan in de les.

3

*vlam, vlieg, fruit, vlag
fles, vork, fiets, vuist*

4

eigen keuze

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het toepassen van de trappen van vergelijking met een correct gebruik van 'als' en 'dan'.
- De leerlingen oefenen het toepassen van de onregelmatig gevormde trappen van vergelijking 'goed-beter-best' en 'veel-meer-meest'.

Materiaal

Klassikaal

- bord

Individueel

- Werkboek 6, bladzijde 37 t/m 39

Voorbereiding

- Klaarleggen drie doorzichtige plastic zakjes met knikkers.

Extra oefening

- Werkboek 6 bladzijde 39, oefening 4

Start**5**

U laat een leerling een voorbeeld geven van een regelmatige overtreffende of vergrotende trap. Bijvoorbeeld groot - groter - het grootst, klein - kleiner - het kleinst.

U legt de zakken met knikkers op tafel en zegt:

“Ik heb hier een zak en er zitten veel knikkers erin.”

U schrijft op het bord het woord:

veel

Daarna laat u de leerlingen de tweede zak zien met meer knikkers erin.

U zegt:

“In deze zak zitten er meer knikkers erin.”

Achter het woord veel schrijft u op het woord:

meer

Daarna laat u het laatste zakje met heel veel knikkers zien en zegt:

“In dit zakje zitten het meest.”

Achter veel en meer schrijft u op:

Meest

U leest de drie woorden die op het bord staan:

veel - meer – meest

U zegt:

“Vandaag gaan we oefenen met woorden die veranderen als het erger of meer wordt. We gaan ook zinnen maken met deze woorden.”

Kern – Instructie 1	35
----------------------------	-----------

U gebruikt een kolom op het bord om de regelmatige trappen van vergelijkingen op te schrijven.

U behandelt de volgende zinnen:

‘Kwik zwemt *langzaam*’

‘Kwek zwemt (*langzamer*)

‘Maar Kwak zwemt het(*langzaamst*)

‘Een roeiboot vaart *snel*.’

‘Een zeilboot vaart’ (*sneller*)

‘Maar een motorboot vaart het ...’ (*snelst*)

U bekijkt en leest samen met de leerlingen het stripfragment ‘Wat een opschepper’ op bladzijde 66 van het Taalleesboek.

U zegt:

“De tegenstander uit Kluif is dus *goed*.”

En op het bord schrijft u:

goed

U zegt:

“Maar de vader is *beter*.”

En u schrijft op het bord:

beter

Daarna zegt u:

“Bij de wedstrijd zien we echt wie het *beste* is.”

En u schrijft op het bord:

het best

Op het bord staat nu:

goed - beter - het best

Op dezelfde manier behandelt u de volgende zinnen.

'De drie kleine hondjes kunnen *veel*.'

'De vader kan nog' (*meer*)

'Maar misschien kan de tegenstander uit Kluif van de Ijssel wel het' (*het meest*)

Samenvattend wijst u de leerlingen erop dat er op het ene deel van het bord woorden staan die volledig veranderen als het erger wordt:

goed - beter - best en veel - meer - meest

U zegt:

"Opdracht 1 in je Werkboek gaat over deze woorden."

Op het andere deel van het bord staan de woorden waar eigenlijk alleen maar een stukje achter komt als het erger wordt. Met een gekleurd krijtje trekt u de uitgangen over:

langzaam - langzamer - het langzaamst

U spreekt deze woorden uit en beklemtoont de uitgang.

U maakt samen met de leerlingen opdracht 1 op bladzijde 37 van het Werkboek.

U zegt:

"Nu gaan we een zin maken waarin we twee dingen of personen met elkaar gaan vergelijken."

'Kwik is **even groot als** Kwek.'

'Kwak is **even vlug als** Kwik.'

U schrijft op het bord:

even groot als

U zegt:

"Bij even groot, of even dik hoort 'als'. Je vergelijkt twee dingen met elkaar die geen verschil hebben."

U zegt:

"Nu maak ik andere zinnen."

Donald Duck is *groter* dan de drie eendjes.
Donald Duck is *beter* dan zijn tegenstander.

U schrijft op het bord:

groter dan

U zegt:

“Bij groter, dikker en beter hoort ‘dan’. Je vergelijkt twee dingen met elkaar die wel een verschil hebben.”

U vat samen:

“Bij de vergelijkende trap hoort ‘als’, bij de overtreffende trap hoort ‘dan’.

U licht opdracht 2 en 3 op bladzijde 38 en 39 kort toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

U bespreekt de antwoorden samen met de leerlingen.

Extra oefening

Werkboek 6 bladzijde 39, oefening 4

Afsluiting	5
-------------------	----------

Vraag aan de leerlingen naar moeilijkheden die zij tegenkwamen. Hoe hebben zij die opgelost?

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 37 t/m 39

1

1 erg	4 bang
2 erger	5 banger
3 ergst	6 bangst

2

1 (meer)	3 meer	5 beter	7 beter
2 meest	4 meest	6 best	8 best

3

1 als	2 dan	3 dan	4 als
-------	-------	-------	-------

extra oefening Werkboek 6, bladzijde 39

4

1 dan	3 dan	5 als
2 dan	4 dan	6 als

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het langer maken van zinnen, (vooral) door bepalingen toe te voegen.

Materiaal

Klassikaal

- bord

Individueel

- Werkboek 6, bladzijde 40 en 41
- Taalleesboek 2, bladzijde 67 en 68

Vorbereiding

- schrijf op het bord schrijven: **Ik schrijf.**

Start**5**

U zegt:

“Vandaag gaan wij zinnen langer maken. Maar wat moeten wij doen om de zinnen langer te maken?” (Wij kunnen opschrijven waar iets gebeurt, wanneer het gebeurt, hoe het is gebeurd, ook met wie het is gebeurd.)

U schrijft op het bord:

Ik schrijf.

U zegt:

“We moeten de zin langer maken.”

U geeft enkele beurten en u schrijft telkens de nieuwe zin op het bord.

U zegt:

“We gaan dus zinnen langer maken en we gaan allerlei manieren bekijken hoe we dat kunnen doen.”

Kern – Instructie 1**20**

U leest ‘Een spel’ op bladzijde 67 van het Taalleesboek voor. U licht toe hoe je zinnen langer maakt. U schrijft op het bord:

hoe? waar? met wie? wanneer?

Vervolgens schrijft u op het bord:

Ik loop.

U maakt de zin langer door samen met de leerlingen antwoord te geven op de vragen ‘hoe’, ‘waar’, met ‘wie’ en ‘wanneer’.

Opdracht 1.1 op bladzijde 40 in je Werkboek maakt u samen met de leerlingen.

Vervolgens maken de leerlingen opdracht 1.2 zelfstandig.

U geeft enkele leerlingen de kans om hun zinnen op te lezen.

U wijst de leerlingen erop dat ze de zinnen langer gemaakt hebben door er steeds iets *achter* te zetten.

U zegt:

“Kun je zinnen ook langer maken door er iets *voor* te zetten?”

U schrijft op het bord:

.....**ik ga**

U maakt samen met de leerlingen bovenstaande zin langer door er iets tussen te zetten. De leerlingen zullen ontdekken dat er wel iets voor kan komen, maar dat ‘ik’ en ‘ga’ dan van plaats moet en wisselen.

U vraagt:

“Kunnen we zinnen ook langer maken door er iets *tussen* te zetten?”

U schrijft op het bord:

Ik **ga**.

U probeert de zin langer te maken met de leerlingen. Ze zullen ontdekken dat er geen woorden tussen ‘Ik’ en ‘ga’ kunnen staan. ‘Ik morgen ga’ is een rare zin.

Tot slot vat u de les samen en zegt u:

“We kunnen zinnen op verschillende manieren langer maken. Door er iets voor te zetten en door iets achter te zetten.”

U laat de leerlingen met behulp van de plaatjes op bladzijde 67 van het Taallesboek opdracht 2 op bladzijde 41 van het Werkboek maken.

Afsluiting

5

U geeft enkele leerlingen de kans om hun zinnen op te lezen.

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 40 en 41

1.1

eigen zinnen

1.2

eigen zinnen

2

1 Peter loopt.

2 Peter loopt hard.

3 Peter loopt hard met zijn hond.

4 Peter loopt hard met zijn hond in het bos.

5 Peter loopt hard met zijn hond in het bos naar zijn vader.

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het doorzien van zinsconstructies.
- De leerlingen oefenen het doorzien van opeenvolging van gebeurtenissen.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 2, bladzijde 68 en 69
- Werkboek 6, bladzijde 42 en 43

Start**5**

U zegt:

“Ik ga jullie straks een grappig verhaal voorlezen. We gaan met elkaar over het verhaal praten en daarna gaan jullie hierover opdrachten maken in je Werkboek.”

Kern – Instructie 1**15**

U leest ‘Madeliefs nieuwe hoofd’ op bladzijde 68 en 69 van het Taalleesboek voor.

U geeft daarna individuele leesbeurten. Leg wel uit dat de leerlingen vandaag zelf op de leesfouten moeten reageren. En dat ze de fouten ook moeten verbeteren. De leerling die de fout verbetert, mag verder gaan met lezen. Elke leerling krijgt wel één kans. (zodat meer leerlingen een beurt krijgen).

Daarna stelt u de volgende vragen:

- “Welke drie kinderen komen er in het verhaal voor?” (Jan-Willem, Roos en Madelief)
- “Worden er nog anderen mensen genoemd?” (ja, moeder en de dokter)
- “Wie vertelt eerst het verhaal?” (Jan-Willem)
- “Wie daarna?” (Roos)
- “Wie vertelt het laatst een verhaal?” (Madelief)
- “Kan het echt gebeurd zijn? Waarom wel/niet?” (nee, je kunt geen nieuw hoofd krijgen)
- “Wie heeft er ook wel eens een ongeluk gehad?”

U schrijft de volgende zin op het bord:

Roos heeft per ongeluk met haar voet in glas getrapt toen ze vier was.

Hierover stelt u de volgende vragen:

- “Over wie gaat de zin? (Roos)
- “Wat is er gebeurd?” (Ze heeft met haar voet in glas getrapt.)
- “Waar is het gebeurd?” (Dat staat niet in de zin.)
- “Wanneer is het gebeurd?” (toen ze vier was)
- “Hoe heeft ze in het glas getrapt?” (per ongeluk)

U licht opdracht 1.1 t/m 3 op bladzijde 42 en 43 van het Werkboek toe.
De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 42 en 43

1.1

c Jan-Willem

1.2

Het gebeurde toen Jan-Willem nog klein was.

2.1

5,2,4,1,6,3

2.2

Eerst is Madelief thuis.

Daarna is ze met moeder bij de dokter.

3

e Wie is het snelst?

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen uit een reeks woorden die tot verschillende woordsoorten behoren bruikbare bijvoeglijke naamwoorden kiezen.
- De leerlingen oefenen een keus te maken uit de stellende of vergrotende trap van gegeven bijvoeglijke naamwoorden en ook uit 'als' en 'dan'.
- De leerlingen oefenen het 'zelfstandig' lezen.

Materiaal

Klassikaal

- verschillende leesmaterialen

Individueel

- Werboek 6, bladzijde 44 t/m 46

Vorbereiding

- boeken in het boekenrek

Extra oefening

- Werkboek 6, bladzijde 46 oefening 4

Start**5**

U hangt een plaat van een huis op het bord.

U vraagt:

“Wie kan iets vertellen over het huis?”

U schrijft wat de leerlingen opnoemen op het bord:

Het huis is groot.

Het huis is mooi.

Het huis is lichtblauw.

U vraagt:

“Welk woord zegt iets van het huis?” (groot, mooi, lichtblauw)

Kern – Instructie 1**15**

U zegt:

“Vandaag gaan we opdrachten maken in het Werkboek. Die gaan over woorden (bijvoeglijke naamwoord) die iets extra's vertellen over iets of iemand (zelfstandig naamwoord). Ook gaan we kijken wanneer we 'als' of 'dan' moeten gebruiken.”

U vraagt aan de leerlingen of ze met de woorden 'groter', 'even groot', 'als' en 'dan' een zin kunnen maken.

U schrijft de zinnen op het bord.

Tessa is even groot als Tim.

Bas is groter dan Maaïke.

U legt uit dat het gebruik van 'als' is wanneer we praten over een vergelijking die niet verandert. De kinderen zijn allebei even groot.

En 'dan' gebruiken we als de vergelijking wel verandert. Dus bij de tweede zin is Bas groter.

U licht opdracht 1 tot en met 3 op bladzijde 44 tot en met 46 van het Werkboek toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Extra oefening

Werkboek 6, bladzijde 46 oefening 4

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

U herhaalt enkele regels met de leerlingen voor tijdens het 'vrij lezen'.

Leerlingen mogen een boek kiezen uit het boekenrek.

- Leerlingen mogen niet rondlopen.
- Leerlingen mogen niet hardop praten.
- Leerlingen mogen wel met hun buurman/buurvrouw zachtjes praten.

Afsluiting	10
-------------------	-----------

U vraagt aan enkele leerlingen om een korte uitleg te geven over wat ze gelezen hebben.

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 44 t/m 46

1

De schildpad is langzaam, hard, oud.

De haas is snel, vlug, bang, zacht.

2

1 sneller dan

snel – sneller – het snelst

2 kleiner dan

klein – kleiner – het kleinst

3 scherp als

scherp – scherper – het scherpst

4 groot als

groot – groter – het grootst

3

1 als

2 dan

3 als

4 dan

5 als

extra oefening Werkboek 6, bladzijde 46

4

bijvoorbeeld:

touw: lang, dik, duur, sterk, kort, wit

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden die eindigen op de lettergreep *-cht*.
- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden die beginnen met *f* of *v*.
- De leerlingen oefenen het schrijven van een aantal hoogfrequente woorden.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werboek 6, bladzijde 47 t/m 49
- Spellinghulp

Voorbereiding

- U legt een groot vel papier, een zwarte stift en post-its klaar.

Opmerking: Lesdoel 1 is nieuw. Lesdoel 2 en 3 worden herhaald in het Werkboek.

Start**5**

U schrijft het woord *acht* op het bord. U vraagt wie een rijmwoord bij *acht* kan bedenken. U schrijft de woorden op het bord onder *acht*.

Kern – Instructie 1**30****Stap 1**

U herhaalt de opdracht uit de Start met *echt, icht, ocht* en *ucht*.

U geeft de volgende regel:

“Als je na een korte klank (*a, e, i, o, u*) /*gt*/ hoort, dan schrijf je *cht*. Behalve bij: *ligt* (van *liggen*), *legt* en *zegt*. Deze drie uitzonderingen kun je gemakkelijk onthouden in een zin. Kijk maar eens naar deze zin.”

U schrijft op het bord:

Opa zegt: Een kip die in de zon ligt, legt geen ei.

De leerlingen zeggen deze zin een paar keer na.

Er zijn nog meer uitzonderingen, maar deze worden in latere leerjaren aangeleerd.

U laat bij elk rijtje nog één of enkele rijmwoorden bedenken. Ook deze schrijft u onder *acht, echt, icht, ocht* of *ucht*.

Met de drie uitzonderingen (*ligt, legt, zegt*) bedenken de leerlingen tot slot zelf enkele zinnen.

Stap 2

U schrijft groot aan de ene kant het bord *cht* en aan de andere kant *gt*.

U zegt steeds één van de volgende woorden: *knaagt, recht, kucht, bericht, veegt, spuugt, verwacht, pleegt, gezicht, zegt (!), vlucht, plaagt, droogt, vocht, lacht, legt (!),* en *vraagt*.

De leerlingen moeten aanwijzen of het woord met *cht* of *gt* wordt geschreven.

U wijst hierbij steeds op de korte klank voor *cht* (behalve bij de drie uitzonderingen) en op de lange klank voor *gt*.

U schenkt speciale aandacht aan de woorden *ligt* en *licht*. De schrijfwijze is afhankelijk van de betekenis. Met beide woorden laat u zinnen maken.

U geeft ook enkele zinnen en de leerlingen geven de schrijfwijze aan.

U kunt de volgende zinnen gebruiken:

- 1 Doe het **licht** eens aan.
- 2 De zieke man **ligt** heel stil in bed.
- 3 Als het cadeautje **licht** is, kan ik het wel dragen.

Stap 3

De leerlingen nemen hun Werkboek, op bladzijde 47 voor zich. U zegt steeds een zin, waarna u het vetgedrukte woord herhaalt. De leerlingen schrijven dit op bij opdracht 1. U gebruikt de volgende zinnen:

- 1 'Mag ik een boterham?', **vraagt** Denise.
- 2 Oma **lacht** als ik haar het verhaal vertel.
- 3 'Wat is het buiten warm!', **zegt** Jan.
- 4 De natte jas **droogt** in de wind.
- 5 Het kleinste kind praat heel **zacht**.
- 6 De postbode **bracht** een klein pakje.
- 7 De vrouw **veegt** de rommel bij elkaar.
- 8 Doe de deur nu maar **dicht**.
- 9 Moeder **legt** de appel op de fruitschaal.
- 10 De oude tas **ligt** in de hoek.

Na afloop schrijft u de woorden op het bord en kijken de leerlingen of ze de woorden goed hebben geschreven.

U herhaalt opnieuw de regel, schrijft deze op een groot vel papier en hangt deze bij de andere spellingsregels aan de muur. (Als je na een korte klank (a, e, i o, u) /gt/ hoort, dan schrijf je *cht*. Behalve bij : *ligt* (van *liggen*), *legt* en *zegt*. Opa zegt: Een kip die in de zon ligt, legt geen ei.)

Stap 4

De leerlingen pakken bladzijde 1 van de Spellinghulp voor zich. Daar staat: woorden die met *ch* eindigen. U legt uit:

“Er zijn ook nog woorden waar je alleen de /g/ hoort, maar de *ch* schrijft. Dit zijn er maar weinig. Deze woorden moet je uit je hoofd leren. Als je het niet zeker weet kun je het altijd opzoeken in de Spellinghulp.”

De leerlingen maken zelfstandig de opdrachten 2 tot en met 6 op bladzijde 47 t/m 49 in hun Werkboek.

Afsluiting	10
-------------------	-----------

U herhaalt met de leerlingen alle spellingsregels die in de klas hangen. U laat verschillende leerlingen bij de spellingsregels een woord bedenken dat bij de desbetreffende regel hoort. De leerlingen mogen dit woord op een post-it schrijven en bij de regel plakken.

Vervolgens bespreekt u met de leerlingen welke regel ze moeilijk/makkelijk vinden en waarom.

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 47 t/m 49

1

De woorden staan in de les.

2

De mogelijkheden zijn:

acht – nacht zacht vacht

ocht – kocht zocht vocht

echt – knecht vecht

ucht – kucht zucht

3

1 gedicht, 2 specht, 3 toch, 4 rechts, 5 achter 6 pech, 7 kuch, 8 bericht

4

bijvoorbeeld:

<i>fiets</i>	<i>vuist</i>
<i>vlag</i>	<i>vlam</i>
<i>vlees</i>	<i>friet</i>
<i>feest</i>	<i>voer</i>

5

De woorden staan in de les.

6

*1 lucht, 2 slecht, 3 licht, 4 gedicht, 5 recht
De bloem heet lelie.*

Lesinhoud

- Spelling
 - het schrijven van woorden die beginnen met *f* of *v*
 - het schrijven van woorden die eindigen op *-cht*
- Stellen
 - het geven van de juiste beschrijving van een plaat
- Taalbeschouwing
 - het toepassen van de trappen van vergelijking bij enkele regelmatige bijvoeglijke naamwoorden en bij 'veel' en 'goed'
- Leesbegrip
 - het vormen van de juiste voorstellingen bij een tekst
- Woordenschat
 - de woorden van de Woordclusters zowel passief en actief beheersen
 - de betekenisrelaties tussen de woorden van de Woordclusters beheersen

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Toetsboek, bladzijde 1 t/m 9

Vorbereiding

- U kopieert de Toetsbladen vanuit de bijlage 'Toetsbladen' in dit Handboek.

Start**5**

U zegt:

“Vandaag en morgen krijgen jullie een toets over dit thema. Als jullie een Toetsboek hebben gekregen, mogen jullie niet meer praten. We beginnen eerst met een dictee. Daarna kijken we naar de opdrachten die jullie gaan maken. Jullie gaan de opdrachten individueel maken. Als je klaar bent, kijk je het werk nog eens goed na en daarna mag je stil iets voor jezelf doen.”

Kern – Instructie 1**20**

U herhaalt de Woordwebben van thema 6. U kunt dit op verschillende manieren doen. Bijvoorbeeld: U omschrijft een woord en laat de leerlingen raden om welk woord het gaat, u beeldt een woord uit, u dekt een woord in het Woordweb af en de leerlingen raden welk woord er op deze plek hoort te staan, et cetera...

Vervolgens deelt u de Toetsboeken uit.

Lesinhoud

- Spelling
 - het schrijven van woorden die beginnen met f of v
 - het schrijven van woorden die eindigen op -cht
- Taalbeschouwing
 - het toepassen van de trappen van vergelijking bij enkele regelmatige bijvoeglijke naamwoorden en bij 'veel' en 'goed'
- Leesbegrip
 - het vormen van de juiste voorstellingen bij een tekst
- Woordenschat
 - de woorden van de Wordclusters zowel passief en actief beheersen
 - de betekenisrelaties tussen de woorden van de Wordclusters beheersen

Verdieping

- een aantal doelstellingen dat al bij de lessen aan de orde is gekomen

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 6
 - herhaling: bladzijde 50 t/m 55
 - verdieping: bladzijde 56 t/m 58

Start**5**

U zegt:

“Wij gaan vandaag de onderdelen van de toets herhalen met een paar leerlingen die de verschillende onderdelen nog een keer moeten oefenen. De andere leerlingen gaan zelfstandig aan het werk en maken eerst de herhalingsopdrachten en daarna de verdiepingsopdrachten.”

Kern – Instructie 1**20**

U bespreekt eerst de verdiepingsopdrachten op bladzijde 56 t/m 58 van het Werkboek met de leerlingen die de toets gehaald hebben. Vervolgens gaat u aan het werk met de leerlingen die de toets niet hebben gehaald.

Spelling

U schrijft de volgende zinnen op het bord:

Mijn broer heeft vijf fietsen.**De vacht van mijn hond is zacht.****Och, och, hij heeft altijd pech.**

U herhaalt de spellingsmoeilijkheden die in dit thema aan bod zijn gekomen aan de hand van de zinnen:

- U zet een streep onder *vijf* en *fietsen*. U legt uit:
“Het verschil tussen een *v* of een *f* vooraan een woord is soms moeilijk te horen. Je kunt altijd even spieken in de Spellinghulp op bladzijde 1 als je het niet zeker weet.”
- U zet een streep onder *vacht* en *zacht*. U legt uit:
“Als je na een korte klank /gt/ hoort, schrijf je *cht*. Behalve bij *ligt* (van *liggen*), *legt* en *zegt*.”
- U zet een streep onder *och*, *toch* en *pech*. U legt uit:
“Er zijn woorden waar je alleen een /g/ hoort, maar waarbij je toch ‘ch’ schrijft. Deze woorden zijn terug te vinden in de Spellinghulp op bladzijde 1. Deze moet je gewoon uit je hoofd leren.” (*och*, *pech*, *toch*, *zich*).

U neemt kort de opdrachten 1 tot en met 4 op bladzijde 50 en 51 van het Werkboek door en de leerlingen maken deze opdrachten vervolgens zelfstandig.

Woordenschat

U herhaalt de Woordwebben met de leerlingen.

Taalbeschouwing

Samen met de leerlingen bedenkt u vergelijkingen zoals:

klein	kleiner	het kleinst
groot	groter	het grootst
goed	beter	het best

U leest samen met de leerlingen het verhaal ‘Goed kijken’ op bladzijde 50 van het Werkboek.

U stelt de volgende vragen:

- “Wie kunnen er volgens Anouk goed kijken?” (mensen)
- “Wie kunnen volgens haar beter kijken?” (veel dieren)
- “En wie het best?” (katten)

U vraagt:

- “Over welke vergelijking gaat het in dit verhaal?” (goed, beter, best)

U legt een stapeltje boeken voor de klas. Samen met de leerlingen maakt u met deze boeken steeds een top 3 van bijvoorbeeld:

- mooie boeken: 3 mooi, 2 mooier, 3 het mooist
- saaie boeken: 3 saai, 2 saaier, 3 het saaist
- dikke boeken: 3 dik, 2 dikker, 3 het dikst
- grote boeken: 3 groot, 2 groter, het grootst

U licht de opdracht 6 op bladzijde 52 en 53 van het Werkboek kort toe.

Leesbegrip

U leest het volgende verhaaltje voor:

Konijn kijkt rond.

Hij kan weinig zien.

Dat komt door de vele bomen in het bos.

“Ik waag het er maar op”, denkt Konijn.

“We moeten toch iets te eten hebben.”

Voorzichtig huppelt hij het bos in.

Achter een dikke boom ligt Vos op de loer.

Ha, denkt deze, ik zie daar een lekker hapje komen.

En hij doet een stap vooruit.

Precies boven op een dor takje.

Het takje kraakt en het konijn schrikt.

Vlug rent hij terug naar het hol.

Wat kijkt Vos beteuterd.

De leerlingen nemen de tekeningen op bladzijde 52 van het Werkboek voor zich.

U herhaalt nu steeds een gedeelte van het verhaaltje en de leerlingen moeten de juiste tekening erbij zoeken. U vraagt waarom de tekening erbij past.

U gebruik de volgende tekstfragmenten:

a regel 1 tot en met 3 (tekening 3)

b regel 4 tot en met 6 (tekening 5)

c regel 7 tot en met 9 (tekening 2)

d regel 10 en 11 (tekening 1)

e regel 12 tot en met 14 (tekening 4)

Vervolgens leest u het verhaal op bladzijde 55 van het Werkboek.

U licht opdracht 8.2 en 8.3 op bladzijde 55 van het Werkboek kort toe.
De leerlingen maken de opdrachten op bladzijde zelfstandig.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U kijkt samen met de leerlingen de opdrachten na.

Antwoorden

Werkboek 6, bladzijde 50 t/m 58

Herhaling, bladzijde 50 t/m 55

1

1 vlag, 2 vast, 3 vlieg, 4 vaart, 5 vork

2

1 feest, 2 fris, 3 fles, 4 fruit, 5 fiets

3

vlecht, fruit, fietsen

feestmuts, vos, vliegtuig

4

De leerlingen bedenken hier zelf een rijmwoord.

5

De antwoorden staan in de les.

6

1 verst

5 best

2 groter

6 zachter

3 meer

7 korter

4 dunner

8 leukst

7

De antwoorden staan in de les.

8.2

a De tekening hoort bij regel 1 tot en met 5.

8.3

b De tekening hoort bij regel 8 en 9.

Verdieping, bladzijde 56 t/m 58

9

1 sterker

6 langer

2 beter

7 hoogste

3 hardst

8 slimmer

4 meer

9 dieper

5 verst

10 best

10

de plaatjes a en d

11

de plaatjes b en d

Lesinhoud

- De leerlingen herhalen de vergrotende/overtreffende trap, een aantal doelwoorden door middel van een quiz.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

Voorbereiding

- antwoordvel

Start**5**

U zegt:

“Vandaag gaan wij het thema afsluiten met een quiz. We gaan de quiz ‘Groter, beter, sterker’ spelen, en dan weten we straks welke groep het meeste weet.”

Kern – Instructie 1**30**

U verdeelt de leerlingen in groepen van vijf of zes leerlingen. Let hierbij op een gelijkwaardige verdeling van de leerlingen. Elke groep krijgt een antwoordvel. Elke groep bedenkt een groepsnaam. U schrijft deze namen op het bord.

U zegt:

“Straks lees ik een vraag op. Jullie krijgen een minuut om het antwoord te bespreken en op te schrijven op het antwoordvel. Als het antwoord goed is, krijgt je groep een punt. Ik turf de punten elke keer op het bord bij de groepsnamen.”

U kunt voor de quiz de volgende vragen stellen (U kunt vragen veranderen/aanpassen.):

- De sloot is diep, de rivier is dieper, de zee is het ... (diepst)
- Waarom moet een Kantjil slim zijn om in leven te blijven? (Hij is klein)
- In sprookjes komt soms een heel grote, dikke man voor. Hoe noemen we deze sprookjesfiguur? (een reus)
- Wat gaat sneller: fietsen of lopen? (fietsen)
- Hoe heet de rand van een rivier? (oever)
- Als je goed naar de juf en je vader en moeder luistert, ben je ... (gehoorzaam)
- Maak de zin af: zo trots als een ... (de pauw)
- Welk dier heeft de grootste neus? (de olifant)

- i Welke sport speel je met een team van meisjes en jongens? (korfbal)
- j Ik noem drie woorden. Eén hoort er niet bij: langzaam – snel – lachen.
(lachen)
- k Welk dier is de baas van alle dieren? (de leeuw)
- l Vul aan: goed – beter - ... (best)
- m Welk woord moet je invullen: Pablo eet net zoveel 'als/dan' Lisandra.
(als)
- n Vul aan: veel – meer - ... (meest)

Afsluiting	10
-------------------	-----------

Tot slot bekijkt u samen met de leerlingen welke groep de meeste punten heeft. U schrijft op het bord:

goed - beter - best - fantastisch - winnaars!

Bijlagen

- **Toetsbladen 6**
- **Controletoets**
- **Alfabetische woordenlijst**
- **Woordenlijst betekenissen**
- **Spellinghulp**

Toetsbladen

Controletoets

Alfabetische woordenlijst thema 6

Doelwoordenlijst thema 6

1. bescheiden
2. bevel, het
3. bevelen
4. gehoorzamen
5. glimlachen
6. klam
7. kletsnat
8. korf, de
9. korfbal, de
10. oever, de
11. opscheppen
12. opschepper, de
13. rivier, de
14. schateren
15. stromen
16. trots
17. vochtig

Woordenlijst betekenissen

bevelen: Iemand die beveelt, zegt tegen anderen wat ze moeten doen. Ze moeten gehoorzamen, of ze willen of niet.

het bevel: Een bevel is een opdracht die je moet uitvoeren. Je mag niet zeggen dat je er geen zin in hebt.

gehoorzamen: Als je gehoorzaamt, doe je wat iemand je opdraagt.

kletsnat: Kletsnat betekent: zo nat dat de druppels eraf vallen, kleddernat, drijfnat.

vochtig: Vochtig is: een beetje nat.

klam: Klam is: vochtig en een beetje nat.

glimlachen: Als je glimlacht, lach je een beetje zonder geluid.

schateren: Schateren is: heel hard lachen.

opscheppen: Als je over iets opschept, ben je er heel trots op. Maar je praat er zoveel over, dat andere mensen het vervelend gaan vinden. (gaba)

de opschepper: Een opschepper is heel trots op iets en praat daar steeds maar over.

trots: Iemand is trots op iets als hij graag wil laten zien wat hij heeft, of hoe goed hij iets kan.

bescheiden: Iemand die bescheiden is, is rustig en schept niet over zichzelf op.

de korf: Een korf is een rieten mand. Bij korfbal is de korf een rieten mand die aan een paal is vastgemaakt.

het korfbal: Korfbal is een sport waarbij je moet proberen een bal door een korf te gooien.

de rivier: Een rivier is een waterstroom. De meeste rivieren beginnen in de bergen en komen uit in de zee, of in een rivier.

stromen: Een vloeistof die stroomt, beweegt met kracht één richting uit. Water stroomt bijvoorbeeld uit de kraan, in de rivier en in de rooien.

de oever: Een oever is een rand van een rivier of een meer of een rooi.

Spellinghulp

Woordenlijst**Veelgebruikte woorden**

acht	goed	maken	over	weten
alle	grote	mama	papa	wij
alles	had	me	school	willen
ander	hebben	meer	te	ze
beurt	het	mensen	tegen	zeggen
bij	hij	mij	toch	zei
blijven	ja	mijn	u	zeven
de	je	moeder	vijf	zich
deze	jullie	moeten	voor	zij
door	kijken	mogen	vragen	zijn
een	kind	nou	waren	zo
er	komen	nu	we	
even	krijgen	oma	weer	
fout	kunnen	opa	werd	

Woorden die met f beginnen

fee	fijn	flink	fout	fruit
feest	film	flits	Frans	
fel	flauw	fluit	friet	
fiets	fles	fornuis	fris	

Woorden die met v beginnen

vaart	veld	vlag	voet	vrij
vaas	vent	vlam	vogel	
vrijdag				
vader	verf	vlees	voor	
vroeg				
vals	vet	vlek	vork	
vroeger				
vangen	vier	vlieg	vos	
vrouw				
vast	vies	vloer	vouwen	
vrucht				
veer	vijf	vlucht	vraag	
vuil				
vegen	vis	vlug	vragen	
vuist				

Woorden met /g/ = ch

och	pech	toch	zich
-----	------	------	------

Woorden met ei

beide	geheim	leiden	prei	zei
bereiken	geit	mei	reis	zeil
dweil	gewei	meisje	reizen	
ei	hei	paleis	trein	
eik	keizer	plein	wei	
eind	klein	pleister	weigeren	

Woorden met ij

bij	kijken	mij	rijst	wij
bijl	konijn	mijn	spijker	wijd
blijven	krijgen	pijl	spijt	wijk
dijk	krijt	pijn	stijf	wijn
fijn	kwijt	pijp	tijd	wijs
grijs	lijf	rij	vijf	zij
hij	lijm	rijk	vlakbij	zijn
ijs	lijn	rijm	vrij	
jij	lijst	rijp	vrijdag	

Woorden met au

- 1 De paus rijdt in een blauwe auto.
- 2 In de pauze eten we gauw een augurk en rauwe ham.
- 3 Is de pizza een beetje flauw? Doe er dan saus over.
- 4 De kater slaat plotseling met zijn klauw naar de pauw.
- 5 Au! Die broek zit veel te nauw.

Woorden die met z beginnen

zaal	zeep	zich	zoeken	zorg
zacht	zeggen	ziek	zoen	zout
zadel	zei	zien	zoet	zuur
zagen	zeil	zij	zolder	zwaan
zak	zeker	zijn	zomer	zwaar
zaterdag	zelf	zilver	zon	zwart
ze	zes	zin	zonder	
zee	zeven	zo	zoon	

Regels om te onthouden

1 Woorden met d of t

- Als de eindklank van een woord een /t/ is, maak je het woord langer.

Als je een /d/ hoort, is de eindletter van het woord ook een *d*.

hond – honden

2 cht

- Als je na een korte klank /gt/ hoort, dan schrijf je *cht*, behalve bij *ligt*, *legt*, en *zegt*.

lacht

3 sch

- Als je aan het begin van een woord /sg/ hoort, schrijf je altijd *sch*.

school

4 g(t) of ch(t)

- Als je na een lange klank of na een tweetekensklank een /g/ hoort, schrijf je een *g*.

plaagt – zwoegt

5 ng of nk

- Als je na een /ng/-klank een /k/-klank hoort (*Ingk*), schrijf je *nk*.

denk

6 /u/-klank

- Als je een /u/ hoort op een lage stemtrap, dan schrijf je een *e* en als je een /u/ hoort op een hoge stemtrap schrijf je een *u*.

vroeger – geluk

7 eer, oor en eur

- Je hoort /ir/, /or/ of /ur/, maar je schrijft *eer*, *oor* of *eur*.

speer – koor – deur

8 aai, ooi en oei

- Je hoort /aaj/, /ooj/ en /oej/, maar je schrijft *aai*, *ooi* en *oei*.

zwaaien – mooi – bloei
